

کنکور نفس پژوهش را تنگ کرده است

21 دی 1400

دبیر نشست «پژوهش در معنای دیگری» گفت: یکی از این بنیادهایی که باعث می‌شود نظام آموزش و پرورش قابلیت برای آموزش پژوهشگر و محقق نداشته باشد این است که در عمل، گویی هدف، قبولی در کنکور و رساندن دانش‌آموز به دانشگاه به هر نحو ممکن است.

به گزارش «[مادران و دختران](#)» به نقل از روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، نشست «پژوهش در معنای دیگری»، توسط گروه فَبک (فلسفه برای کودکان) پژوهشکده اخلاق و تربیت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، با سخنرانی دکتر سعید ناجی در خصوص تعارض بنیادین نظام آموزش و پرورش فعلی با پرورش روحیه تحقیق و راه‌حل‌جایگزین، سخنرانی دکتر نورالدین محمودی درباره از رنج تا گنج؛ آموزش پژوهش در مدارس و سخنرانی دکتر روح‌الله کریمی با موضوع چرا آموزش عالی در پرورش پژوهشگر عقیم است؛ برگزار شد.

دکتر سعید ناجی در ابتدای این نشست سخنان خود را با عنوان «تعارض بنیادین نظام آموزش و پرورش فعلی با پرورش روحیه تحقیق و راه‌حل‌جایگزین» آغاز کرد و گفت: نظام آموزش و پرورش هیچ قابلیت برای آموزش پژوهشگر و محقق ندارد. این فقدان قابلیت‌ها بیشتر به بنیادهای نظری و عملی آن مربوط است. یکی از این بنیادها عبارت است از اهداف آموزش و پرورش که اگرچه به صورت شعاری معطوف به مقوله‌های ارزشمندی است، اما در عمل هدف آن قبولی از کنکور و رساندن دانش‌آموز به دانشگاه به هر نحو ممکن است. همچنین دیدگاه‌ها و نظریات کلان مربوط به معرفت و آموزش کودکان و نوجوانان نیز با آموزش تحقیق و پژوهش در دوران مدرسه نه موافقت و نه آن را ممکن می‌دانند. چون بنابه تعریف و تعیین توانایی‌های شناختی کودکان و نوجوانان به واسطه نظریات کلان، قابلیت تحقیق و کندوکاو در آنها به رسمیت شناخته نمی‌شود. آنها فقط باید کشفیات دانشمندان گذشته را یاد بگیرند که عملاً به حفظ کردن می‌انجامد. تعریف پوزیتیویستی از علم و دانش نیز که در نظریات کلان آموزش و پرورش وجود دارد به این مشکل دامن می‌زند. از طرف دیگر عوامل اجتماعی آموزش و پرورش بر این مسأله صحه می‌گذارد.

دکتر ناجی ادامه داد: انتظار متولیان آموزش و پرورش و والدین از آموزش و پرورش آن را در سطح ابزاری برای رساندن فرزندان به شغل‌های خوب به هر نحو ممکن تبدیل می‌کند. کسب افتخار به واسطه موفق شدن فرزندان در کنکور و... برداشت اشتباه والدین از تربیت و عدم شناخت از ساختار واقعی آموزش و پرورش است که والدین را به واگذاری تمام عیار تربیت فرزندان به مدارس سوق می‌دهد و این احتمال عدم آشنایی فرزندان با روحیه و روش‌های تحقیق در تمامیت زندگی را بالا می‌برد، اما برنامه فلسفه برای کودکان با اتکا به نظریات جدید در زمینه [توانایی‌های شناختی کودکان و نوجوانان](#)، نظریات جدید در زمینه معرفت و دانش، نظریات جدید در زمینه تعلیم و تربیت و با تهیه متون درسی متفاوت که الگوی تحقیق را ارائه می‌دهد و نیز با آموزش مریبان و والدین و انتقال روش‌های جدید و مبتنی بر تحقیق و کندوکاو مشترک به آنها، به این مشکل فائق می‌آید. این برنامه اساساً تعریف آموزش و پرورش را مبتنی بر تحقیق و کندوکاو در پی می‌گیرد. بدین ترتیب آموزش و پرورش محلی است که کودکان و نوجوانان به همراه مریبان خود به تحقیق می‌پردازند. همچنین این برنامه هدف خود را تقویت قدرت قضاوت، قدرت

تمییز و استدلال و تقویت قدرت پردازشگری دانش‌آموزان قرار می‌دهد.

در ادامه نشست دکتر نورالدین محمودی، استادیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی سخنانش را با عنوان «از رنج تا گنج؛ آموزش پژوهش در مدارس» آغاز کرد و گفت: نگاه پژوهش‌محوری به مدارس باعث می‌شود که رئوس برنامه درسی را به‌صورتی طراحی کنیم که دانش‌آموزان ارتباط مستقیم با پدیده‌ها و اشیا داشته باشند. در رویکرد پژوهش‌محور، ارزشیابی پژوهش‌محور به‌کار می‌رود. در ماهیت پژوهش، حقیقت‌یابی و برخورد با جهات خارج نهفته است. برخورد دانش‌آموزان با تجارب آموزشی منجر به یادگیری در آنها می‌شود، تجربه یک جریان پیوسته است و نحوه برخورد با تجربه باید به‌صورت مستقیم باشد. پژوهش ابزار مناسبی است که به‌صورت درون‌زا دانش‌آموزان را به شناخت پدیده‌ها هدایت می‌کند. استفاده از پژوهش در مدارس یاری می‌رساند که مراحل رشد طبیعی دانش‌آموزان تقویت شود و خودشان به‌صورت مستقیم یاد بگیرند. پژوهش در آموزش و پرورش یک امر مهم است، البته پژوهش اصیل و دارای سلامت. منظور یک پژوهش یگانه است که باعث می‌شود نیروی بالقوه دانش‌آموزان شکوفا شود، یک پژوهش یگانه کارکردی فراتر از یادگیری دارد، بلکه باعث می‌شود دانش‌آموز نسبت خودش را با جهان که وی را در برگرفته است، مشخص کند. همچنین پژوهش به جای آنکه مسأله‌محور باشد، حقیقت‌محور است و باعث رشد وجودی می‌شود، حقیقت‌محوری در پژوهش یک گام فراتر می‌رود و محقق وجود خود را در کلیت جهان مشخص می‌کند و جایگاه خود را می‌شناسد و به یگانگی خود واقف می‌شود.